

Central European
Digital Media
Observatory

Praktický vplyv dezinformácií na českú spoločnosť

Coffee Beans

Pavol Kosnáč, Hugo Gloss

Čo presne znamená dezinformácia? Ministerstvo vnútra ČR ju definuje ako systematické a úmyselné klamanie. Pod pojmom dezinformácia sa rozumie "šírenie zámerne nepravdivých informácií, najmä štátnymi subjektmi alebo ich odnožami smerom k cudziemu štátu alebo médiám, s cieľom ovplyvniť rozhodnutia alebo názory tých, ktorí ich prijímajú." (Ministerstvo vnútra ČR)

Z výskumu CEDMO Trends vyplýva, že spoločnosť je rozdelená v otázke, ktoré naratívy sú vlastne "dezinformáciami". Ak je niekto zasiahnutý dezinformáciami, ktoré prijíma za svoje, a zároveň nedôveruje žiadnej autorite, ktorá by dezinformácie korigovala - napríklad vedeckej komunite - je takmer nemožné presvedčiť ho o opaku. Cieľom dezinformácií je vytvoriť nedôveru a zmätok v masovom meradle, čo začína mať vplyv na bezpečnosť štátu a stabilitu štátneho zriadenia. Spoločnosť a štát si to uvedomujú, a preto reagujú. Uvedme niekoľko príkladov praktických dôsledkov reakcií na dezinformácie.

1. Formovanie tzv. "strategickej komunikácie" na úrovni štátnej správy. Jej úloha je predísť situácií, kedy dochádza klesajúcej dôvere v štátne inštitúcie kvoli nedostatočne jasnej komunikácii štátu. Z pohľadu občana takáto nejasnosť často pôsobí ako netransparencia zo strany štátnych orgánov, a to znižuje ich dôveru v dané inštitúcie. V praxi sme to zažili počas pandemickej krízy, kedy sa prvé mesiace menili opatrenia a nariadenia prakticky denne, a bez jasných komunikačných kanálov ktoré by dané zmeny vysvetľovali. Špecialisti zodpovední za strategickú komunikáciu štátu majú teda prispieť k tomu, aby sa podobná chaotická situácia nezopakovala, a občan vždy vedel, čo je základná pozícia štátu v dôležitých veciach, prečo, a vedel sa k daným informáciám dostať v primeranej podobe. (Horák, 2022)

2. Súdy sa začínajú potýkať s názormi, ktoré sú následkami dezinformácií - napr. nenávisťné postoje voči Ukrajincom a nekritické postoje voči Ruskej federácii. Príkladom je obžaloba Tomáše Čermáka, ktorý se podľa súdu dopustil trestných činov hanobenia národa a podnecovania k nenávisti. Ten vinu odmietol a hájil sa nárokom na slobodu slova. (irozhlas, 2022) Podľa prieskumu CEDMO Trends zastáva väčšina českej populácie názor, že podobné výroky by mali byť trestané. Významná menšina je ale proti. 70% respondentov tiež súhlasí s tým, že výška rozsudku by mala vysielat' signál ohľadne toho, že sloboda slova nieje neobmedzená. Môžeme teda očakávať, že problematika toho, kde začína a končí sloboda slova sa tak skoro nevyčerpá.

3. Česká vláda vo februári tohto roka zrušila post vládneho splnomocnenca pre médiá a dezinformácie, ktorý po necelom roku existencie zastával Michal Klíma. Jeho úlohou bolo okrem iného spolupracovať so štátnymi orgánmi zaoberajúcimi sa médiami a dezinformáciami a jeho úrad pripravil takzvaný Akčný plán boja proti dezinformáciám. Plán navrhuje možné spôsoby blokovania dezinformácií, sankcionovania ich vydavateľov a stíhania ich autorov a šíritel'ov, ako aj finančnú podporu niektorých médií. Funkcia nadväzuje na vytvorenie odboru boja proti hybridným hrozbám a terorizmu na ministerstve vnútra a mala pomôcť Českej republike čeliť

dezinformačným vlnám, teda cieleným dezinformáciám, ktorých cieľom je zmeniť zmýšľanie obyvateľstva vo vzťahu k štátnemu zriadeniu. Požiadavka na systémové riešenie dezinformácií sa zintenzívnila po ruskej invázii na Ukrajinu 24. februára 2022, keď došlo k zrušeniu niektorých webových stránok bez toho, aby takýto krok podporila akákoľvek legislatíva. (Fujáček, 2022) Z prieskumu CEDMO Trends vyplýva, že len 23 % obyvateľov sa domnievalo, že táto funkcia ohrozuje slobodu slova v krajine. Funkcia bola zrušená, ale skutočnosť, že bola zriadená, svedčí o tom, že štát berie problematiku dezinformácií vážne. Zrušením funkcie zároveň nezaničila jej agenda - bola presunutá pod Úrad poradcu pre národnú bezpečnosť, ktorý v súčasnosti zastáva Tomáš Pojar.

V praxi sú dôsledky pôsobenia dezinformácií a reakcie na ne oveľa častejšie. Tieto tri však slúžia ako hmatateľné prejavy, ktoré túto dynamiku zviditeľňujú.

Bibliografia:

Fujáček, J., Vypínání webů a stíhání autorů. Vláda chystá akční plán proti dezinformacím, Echo24, 30. 12. 2022.
<https://echo24.cz/a/H38eq/zpravy-domaci-vlada-dezinformace-cenzura-strategie-legislativa-vlada-vypinani-webu-vnitro-rakusan-klima-zmocnenec>

Horák, J., Stát připravil strategickou komunikaci pro krize. Experti: Strategie v ní ale chybí, Aktuálně.cz, 21.9.2022,
<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/strategicka-komunikace-vlada/r~5c78a17838da11edbe29ac1f6b220ee8/>

irozhlas.cz, Čermákovi soud zmírnil trest za nenávistné výroky o Ukrajincích. Tušl půjde do vězení, 21.12.2022,
https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/cermak-tusl-nenavistne-vyroky-ukrajinci_2212211338_pj

Ministerstvo vnitra ČR, Definice dezinformací a propagandy, viz.: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/definice-dezinformaci-a-propagandy.aspx>